

Số: 601/TB-HĐND

Hà Tĩnh, ngày 03 tháng 10 năm 2019

THÔNG BÁO

Kết quả khảo sát, giám sát việc chấp hành pháp luật trong hoạt động công chứng trên địa bàn tỉnh

Thực hiện Kế hoạch số 533/KH-HĐND ngày 04/9/2019 của Ban Pháp chế Hội đồng nhân dân tỉnh, trong các ngày 13 và 25/9/2019, Ban Pháp chế đã tổ chức khảo sát, giám sát việc chấp hành pháp luật trong hoạt động công chứng của các tổ chức hành nghề công chứng trên địa bàn tỉnh¹. Tham dự khảo sát, giám sát có các đồng chí Phó Chủ tịch Hội đồng nhân dân tỉnh, các Ủy viên Ban Pháp chế Hội đồng nhân dân tỉnh, Lãnh đạo các ban Hội đồng nhân dân tỉnh, đại diện lãnh đạo Sở Tư pháp, Hội Công chứng viên tỉnh.

Trên cơ sở kết quả khảo sát, giám sát và ý kiến của các đại biểu, Ban Pháp chế Hội đồng nhân dân tỉnh thống nhất kết luận như sau:

I. KẾT QUẢ ĐẠT ĐƯỢC

1. Công tác quản lý nhà nước về hoạt động công chứng

Công tác quản lý nhà nước về hoạt động công chứng được quan tâm; Ủy ban nhân dân tỉnh đã kịp thời ban hành các quyết định, kế hoạch và chỉ đạo các đơn vị, địa phương liên quan triển khai thi hành Luật Công chứng²; thực hiện chuyển đổi các Phòng Công chứng thành đơn vị sự nghiệp công lập trực thuộc Sở Tư pháp; ban hành mức trần thù lao công chứng, dịch thuật tại các tổ chức hành nghề công chứng³; đồng thời phân công cụ thể trách nhiệm của các sở, ngành, địa phương trong tổ chức thực hiện Luật và các văn bản hướng dẫn thi hành.

Sở Tư pháp đã tích cực, chủ động tham mưu Ủy ban nhân dân tỉnh và hướng dẫn các tổ chức hành nghề công chứng thực hiện các quy định của Luật Công chứng năm 2014, Luật Công chứng năm 2018, nhất là những nội dung về thành lập, thay đổi nội dung đăng ký hoạt động, chuyển đổi loại hình hoạt động

¹ Khảo sát, giám sát tại 8 tổ chức hành nghề công chứng: Phòng Công chứng số 1, Phòng Công chứng số 2 thuộc Sở Tư pháp; các Văn phòng công chứng: Hương Sơn, Kỳ Anh, Cẩm Xuyên, Hồng Lam, Thành Sen, Đoàn Minh Quyền.

² Kế hoạch số 12/KH-UBND ngày 15/01/2015 của Ủy ban nhân dân tỉnh về triển khai thi hành Luật công chứng.

³ Quyết định số 40/2016/QĐ-UBND ngày 01/9/2016 của Ủy ban nhân dân tỉnh về ban hành mức trần thù lao công chứng.

và chấm dứt hoạt động Văn phòng Công chứng⁴. Cấp 14 thẻ công chứng viên và thu hồi 03 thẻ công chứng viên do không còn hành nghề tại tổ chức hành nghề công chứng. Công tác hướng dẫn nghiệp vụ công chứng được quan tâm; đã tổ chức tốt các hội nghị tập huấn nghiệp vụ công chứng, chứng thực; phối hợp với các cơ quan liên quan kịp thời hướng dẫn, giải đáp những khó khăn, vướng mắc của công chứng viên trong quá trình hành nghề. Định kỳ thực hiện việc kiểm tra, thanh tra về tổ chức và hoạt động của các tổ chức hành nghề công chứng, kịp thời phát hiện các vi phạm, sai sót và chấn chỉnh, xử lý theo quy định.

2. Tổ chức và hoạt động của các tổ chức hành nghề công chứng

Qua khảo sát, giám sát cho thấy, trong những năm qua, thực hiện chủ trương xã hội hóa trong hoạt động hỗ trợ tư pháp theo Nghị quyết 49-NQ/TW ngày 02/6/2005 của Bộ Chính trị về Chiến lược cải cách tư pháp đến năm 2020, tổ chức và hoạt động của các tổ chức hành nghề công chứng trên địa bàn tỉnh đã có bước phát triển cả về số lượng và chất lượng; toàn tỉnh hiện có 02 Phòng Công chứng và 06 Văn phòng Công chứng với 17 công chứng viên. Năm 2018 và 8 tháng đầu năm 2019, các tổ chức hành nghề công chứng đã thực hiện công chứng, chứng thực 56.474 văn bản (trong đó: hợp đồng, giao dịch 43.403 văn bản; bản dịch và các loại việc khác 13.730 văn bản; các hợp đồng, giao dịch chủ yếu liên quan trong lĩnh vực đất đai, sở hữu nhà như: mua bán, thế chấp, ủy quyền, chứng thực bản sao...), thu phí hơn 16,8 tỷ đồng; nộp ngân sách gần 02 tỷ đồng.

Các tổ chức hành nghề công chứng đã cơ bản tuân thủ các quy định của pháp luật trong tổ chức và hoạt động; việc công chứng, chứng thực các hợp đồng, giao dịch dân sự đảm bảo về trình tự, thủ tục, thẩm quyền; đến nay chưa có văn bản công chứng nào bị Tòa án tuyên bố vô hiệu do vi phạm pháp luật, lỗi cố ý của công chứng viên. Thực hiện tốt việc nghiêm ýt lịch làm việc, nội quy, thủ tục, phí công chứng tại trụ sở làm việc; chế độ tài chính – kế toán và các quy định về giá theo quyết định của Ủy ban nhân dân tỉnh; việc mua bảo hiểm trách nhiệm nghề nghiệp cho công chứng viên cũng như đảm bảo các chế độ, chính sách cho người lao động trong đơn vị. Đội ngũ công chứng viên hầu hết là những người có trình độ chuyên môn và kinh nghiệm thực tiễn trong lĩnh vực pháp luật; đội ngũ cán bộ, viên chức ở các Phòng Công chứng và nhân viên ở các Văn phòng Công chứng cơ bản có trình độ chuyên môn phù hợp, thực hiện nhiệm vụ đảm bảo nguyên tắc và đạo đức nghề nghiệp...

Các tổ chức hành nghề công chứng đã phối hợp khá tốt với Ủy ban nhân dân cấp huyện, Ủy ban nhân dân cấp xã, Văn phòng đăng ký đất đai, cơ quan

⁴ Chuyển đổi loại hình hoạt động sang loại hình công ty hợp danh (từ 2 công chứng viên trở lên) cho 05/06 Văn phòng công chứng, thu hồi Quyết định thành lập 01 Văn phòng. Từ 2009 đến nay có 09 Văn phòng công chứng được thành lập, trong đó 03 Văn phòng đã chấm dứt hoạt động.

thuế, các tổ chức tín dụng... để nắm bắt thông tin, kiểm tra, củng cố hồ sơ pháp lý, thực hiện hoạt động công chứng đảm bảo tính pháp lý. Một số địa phương đã có sự quan tâm đến trụ sở, điều kiện làm việc của các tổ chức hành nghề công chứng⁵.

Tỉnh đã thành lập Hội Công chứng viên Hà Tĩnh, bước đầu đi vào hoạt động có hiệu quả; đã tập hợp được đội ngũ công chứng viên, tạo điều kiện để các công chứng viên trao đổi, học tập kinh nghiệm chuyên sâu về nghề nghiệp; nâng cao chất lượng hoạt động hành nghề công chứng.

Nhìn chung, hoạt động của các tổ chức hành nghề công chứng đã mang lại những lợi ích thiết thực cho tổ chức, cá nhân, đảm bảo tính an toàn pháp lý cho các hợp đồng, giao dịch dân sự và kinh tế, góp phần tạo lập môi trường pháp lý tin cậy cho các hoạt động đầu tư, kinh doanh, thương mại, đóng góp vào sự phát triển về kinh tế - xã hội của tỉnh và yêu cầu cải cách hành chính, cải cách tư pháp.

II. MỘT SỐ TÒN TẠM, HẠN CHẾ

- Công tác quản lý nhà nước về hoạt động công chứng một số nội dung, nhiệm vụ chưa đáp ứng yêu cầu đề ra:

+ Công tác tuyên truyền, phổ biến, quán triệt pháp luật về công chứng, về vai trò của công chứng chưa đi vào chiều sâu nên chưa thực sự phát huy hiệu quả cao nhất; nhận thức của một số cơ quan, tổ chức, cá nhân về hoạt động công chứng, chứng thực còn hạn chế.

+ Mặc dù Bộ Tư pháp đã có Văn bản số 729/BTP-BTTP ngày 09/3/2017 về việc xây dựng cơ sở dữ liệu công chứng và ban hành quy chế khai thác, sử dụng cơ sở dữ liệu công chứng, Ủy ban nhân dân tỉnh đã có Văn bản số 1422/UBND-NC1 ngày 14/3/2017 về việc tham mưu về cơ sở dữ liệu công chứng, tuy vậy đến nay việc tham mưu, đề xuất xây dựng cơ sở dữ liệu công chứng triển khai còn chậm; công tác kiểm tra, đôn đốc chưa được quan tâm đúng mức; số tổ chức hành nghề công chứng tham gia đăng ký xây dựng cơ sở dữ liệu công chứng mới chỉ có 3/8 đơn vị⁶. Do chưa có cơ sở dữ liệu công chứng nên việc cập nhật các thông tin về nguồn gốc tài sản, tình trạng giao dịch của các tài sản và biện pháp ngăn chặn được áp dụng đối với tài sản có liên quan đến giao dịch, hợp đồng đã được công chứng... còn khó khăn; chưa có sự kết nối, chia sẻ thông tin giữa các tổ chức hành nghề công chứng với nhau và giữa các tổ chức hành nghề công chứng với Văn phòng đăng ký đất đai về tài sản giao dịch;

⁵ UBND huyện Hương Sơn đã bố trí trụ sở làm việc cũ của Chi cục thuế để cho Văn phòng Công chứng Hương Sơn mượn, theo quy định của luật về chính sách ưu đãi đối với văn phòng công chứng thành lập ở địa bàn có điều kiện kinh tế - xã hội khó khăn; UBND huyện Cẩm Xuyên đã bố trí quỹ đất để Văn phòng Công chứng Cẩm Xuyên thuê đất, xây dựng trụ sở... Phòng Công chứng số 2 Sở Tư pháp được bố trí ở vị trí thuận lợi, được đầu tư xây dựng khang trang.

⁶ Phòng Công chứng số 1, Phòng Công chứng số 2 và Văn phòng Công chứng Cẩm Xuyên.

chưa tạo được cơ chế liên thông giữa tổ chức hành nghề công chứng, cơ quan thuế, cơ quan đăng ký giao dịch bảo đảm, Văn phòng đăng ký đất đai khi thực hiện các thủ tục hành chính đối với các giao dịch về bất động sản.

+ Đối với Phòng Công chứng số 1 là đơn vị sự nghiệp thuộc Sở Tư pháp, cơ bản đã đảm bảo đủ điều kiện để chuyển đổi sang Văn phòng Công chứng theo quy định⁷; tuy vậy đến nay các cơ quan hữu quan chưa chủ động phối hợp xây dựng Đề án chuyển đổi để trình Ủy ban nhân dân tỉnh xem xét, quyết định.

+ Công tác tập huấn, bồi dưỡng nghiệp vụ cho đội ngũ công chứng viên mặc dù đã được quan tâm, nhưng chưa thường xuyên và chưa đảm bảo theo quy định tại Điều 12, Điều 13 Thông tư số 06/2015/TT-BTP ngày 15/6/2015 của Bộ Tư pháp quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật Công chứng.

+ Công tác thanh tra, kiểm tra kết quả đạt được còn hạn chế; chưa thực hiện được nhiều kế hoạch thanh tra, kiểm tra chuyên sâu lĩnh vực công chứng; việc xử lý vi phạm chưa nghiêm khắc.

- Hội Công chứng viên tỉnh hoạt động vẫn còn hình thức, chưa phát huy cao vai trò, nhiệm vụ, quyền hạn của mình theo quy định của luật và Nghị định 29/2015/NĐ-CP ngày 15/3/2015 của Chính phủ về quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật Công chứng.

- Mạng lưới các tổ chức hành nghề công chứng phân bố ở các địa phương, khu vực chưa đồng đều, đang chủ yếu tập trung ở thành phố, thị xã và một số ít huyện có điều kiện thuận lợi; tại những địa bàn khó khăn chưa thành lập được tổ chứng hành nghề công chứng, do vậy chưa thực sự tạo điều kiện thuận lợi cho người dân, doanh nghiệp khi có nhu cầu công chứng các hợp đồng, giao dịch.

- Hoạt động của một số Văn phòng Công chứng còn thiếu tính chuyên nghiệp; trình độ chuyên môn của đội ngũ nhân viên không đồng đều; tổ chức bộ máy thiếu ổn định, công tác quản lý còn bất cập.

Một số Văn phòng Công chứng chưa tuân thủ nghiêm về trình tự, thủ tục công chứng, chứng thực; còn dễ xảy ra một số vi phạm như: Công chứng hợp đồng, giao dịch nhưng thiếu chữ ký hoặc dấu điểm chỉ của người yêu cầu công chứng; công chứng ngoài trụ sở chưa đúng quy định của pháp luật; vi phạm về lời chứng trong văn bản công chứng, trong sửa lỗi kỹ thuật văn bản công chứng, việc lưu trữ hồ sơ, việc niêm yết thụ lý công chứng văn bản thỏa thuận phân chia di sản, văn bản khai nhận di sản... Một số vi phạm mặc dù qua thanh tra, kiểm tra đã được các cơ quan hữu quan phát hiện, xử lý và yêu cầu khắc phục nhưng vẫn tiếp tục tái diễn.

⁷ Điều 4, Điều 5, Điều 6, Điều 7 Nghị định 29/2015/NĐ-CP ngày 15/3/2015 của Chính phủ.

Có biểu hiện cạnh tranh không lành mạnh giữa các tổ chức hành nghề công chứng, thông qua sự thỏa thuận với các tổ chức tín dụng trong giới thiệu khách hàng đến công chứng các hợp đồng, giao dịch...

- Cơ sở vật chất của một số tổ chức hành nghề công chứng còn gặp nhiều khó khăn, chưa đáp ứng yêu cầu hoạt động (Phòng Công chứng số 1 bố trí trong khuôn viên Sở Tư pháp chưa thuận lợi trong hoạt động; đa số các Văn phòng Công chứng chưa thuê đất để đầu tư xây dựng trụ sở, mà đang chủ yếu thuê nhà dân, thiếu ổn định và không đảm bảo diện tích theo quy định).

- Sự phối hợp giữa một số Văn phòng Công chứng với Văn phòng đăng ký đất đai trong việc cập nhật các thông tin dùng giao dịch của các cơ quan tiến hành tố tụng trên địa bàn chưa kịp thời; công chứng viên chưa thực sự chủ động trong việc xác minh các thông tin phục vụ hoạt động công chứng là nguyên nhân tiềm ẩn nảy sinh tranh chấp, khiếu kiện về đất đai...

III. KIẾN NGHỊ

1. Đối với Ủy ban nhân dân tỉnh

- Đề nghị Ủy ban nhân dân tỉnh chỉ đạo các cơ quan chuyên môn, thông qua hoạt động thực tiễn và tình hình chấp hành pháp luật, tổng hợp để kiến nghị Chính phủ sớm có giải pháp tháo gỡ khó khăn, bất cập khi thực hiện Luật công chứng 2018 (quy định về việc thay đổi nội dung đăng ký hoạt động của Văn phòng công chứng khi thay đổi địa chỉ, trụ sở; quy định về xã hội hóa nghề công chứng...); nghiên cứu, xem xét ban hành Nghị định thay thế về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bổ trợ tư pháp; ban hành Mẫu bảo hiểm trách nhiệm nghề nghiệp của công chứng viên để thống nhất thực hiện; hướng dẫn việc xây dựng, quản lý, khai thác cơ sở dữ liệu tại địa phương; rà soát, kiến nghị Quốc hội sửa đổi, bổ sung để đảm bảo sự đồng bộ các quy định liên quan đến công chứng giữa Luật Công chứng với các Bộ luật, luật chuyên ngành như Bộ Luật Dân sự, Luật Đất đai, Luật Nhà ở...

- Trên cơ sở quy định của Luật Quy hoạch năm 2017, xây dựng chương trình, biện pháp phát triển tổ chức hành nghề công chứng trên địa bàn phù hợp với tình hình phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh, đảm bảo cân đối, hài hòa giữa các địa bàn, khu vực, nhằm tăng cường hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước trong hoạt động công chứng và tạo điều kiện thuận lợi cho người dân, doanh nghiệp khi thực hiện công chứng, chứng thực các hợp đồng, giao dịch; trong đó chú ý việc tránh tập trung quá nhiều tổ chức hành nghề công chứng trên cùng một khu vực, để phát sinh tình trạng cạnh tranh không lành mạnh hoặc phải chấm dứt, giải thể hoạt động vì không đủ nguồn việc, ảnh hưởng tới quyền và lợi ích hợp pháp của nhà nước, người dân và doanh nghiệp.

- Chỉ đạo các sở, ngành liên quan xây dựng cơ chế liên thông, nhằm kịp thời cập nhật các biến động về hợp đồng, giao dịch, nâng cao chất lượng trong

hoạt động công chứng, đảm bảo tính pháp lý. Kịp thời xây dựng cơ sở dữ liệu công chứng của tỉnh và ban hành quy chế khai thác, sử dụng khi có hướng dẫn của Bộ Tư pháp.

- Chỉ đạo các cơ quan liên quan xây dựng Đề án chuyển đổi Phòng Công chứng sang Văn phòng Công chứng nếu đủ điều kiện theo quy định.

2. Đối với Sở Tư pháp

- Tiếp tục thực hiện tốt chức năng quản lý nhà nước, giúp Ủy ban nhân dân tỉnh trong tổ chức thi hành, tuyên truyền, phổ biến pháp luật về công chứng; tăng cường công tác kiểm tra, thanh tra, kịp thời phát hiện, xử lý và phòng ngừa vi phạm trong lĩnh vực công chứng.

- Phối hợp chặt chẽ với các cơ quan liên quan trong hướng dẫn tổ chức và hoạt động của các tổ chức hành nghề công chứng. Tiếp tục rà soát tổ chức và hoạt động của các tổ chức hành nghề công chứng trên địa bàn tỉnh, tham mưu Ủy ban nhân dân tỉnh có chính sách hỗ trợ khi thành lập các Văn phòng Công chứng ở địa bàn miền núi, khó khăn chưa có tổ chức hành nghề công chứng.

- Tham mưu Ủy ban nhân dân tỉnh ban hành Văn bản hướng dẫn thực hiện chính sách miễn phí công chứng theo quy định tại Thông tư số 226/2016/TT-BTC ngày 11/11/2016 của Bộ Tài chính để thống nhất thực hiện tại các tổ chức hành nghề công chứng.

3. Đối với Hội Công chứng viên tỉnh

- Tăng cường phối hợp với Sở Tư pháp, Cục Thuế, Ngân hàng Nhà nước, Văn phòng đăng ký đất đai và các cơ quan liên quan trong thực hiện chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của Hội.

- Hàng năm, phối hợp với Sở Tư pháp tổ chức bồi dưỡng nghiệp vụ công chứng và triển khai các văn bản pháp luật có liên quan đến hành nghề công chứng nhằm nâng cao nghiệp vụ, kỹ năng hành nghề, quy tắc ứng xử, đạo đức hành nghề công chứng cho đội ngũ công chứng viên.

4. Đối với các tổ chức hành nghề công chứng

- Thực hiện nghiêm túc các quy định của pháp luật về công chứng. Khắc phục triệt để các vi phạm, sai sót mà qua thanh tra, kiểm tra các cơ quan hữu quan đã kiến nghị, xử lý và yêu cầu khắc phục.

- Tăng cường liên kết giữa các tổ chức hành nghề công chứng để cùng phát triển, tạo môi trường cạnh tranh lành mạnh trên nguyên tắc cùng có lợi, đảm bảo lợi ích của nhà nước, người dân và doanh nghiệp.

Phối hợp chặt chẽ với các cơ quan quản lý nhà nước, các đơn vị liên quan, chính quyền các cấp... để nắm bắt thông tin, thu thập tài liệu, nâng cao chất lượng hoạt động hành nghề, không để xảy ra vi phạm trong hoạt động công chứng, chứng thực.

- Quan tâm công tác tuyên truyền pháp luật cho các đối tượng trực tiếp tham gia giao dịch để nâng cao nhận thức cho Nhân dân về pháp luật trên lĩnh vực công chứng.

- Trưởng các tổ chức hành nghề công chứng có trách nhiệm chỉ đạo, hướng dẫn đội ngũ công chứng viên, nhân viên của tổ chức mình nâng cao tinh thần trách nhiệm, tuân thủ các quy định pháp luật, quy tắc đạo đức hành nghề trong hoạt động công chứng; tăng cường công tác kiểm tra, giám sát hoạt động nội bộ. Quan tâm công tác đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ và thực hiện tốt các chế độ, chính sách cho cán bộ và người lao động trong đơn vị.

- Thực hiện nghiêm túc chế độ thông tin, báo cáo và nghĩa vụ tài chính theo quy định.

Trên đây Thông báo kết luận của Ban Pháp chế Hội đồng nhân dân tỉnh về việc chấp hành pháp luật trong hoạt động công chứng trên địa bàn tỉnh, đề nghị Ủy ban nhân dân tỉnh, các cơ quan, đơn vị, địa phương liên quan quan tâm, thực hiện./.

Nơi nhận:

- Thường trực HĐND tỉnh;
- Chủ tịch, các Phó CT UBND tỉnh;
- Thành viên Ban Pháp chế HĐND tỉnh;
- Các sở Tư pháp, Tài chính; TN và MT;
- Văn phòng đăng ký đất đai;
- Ngân hàng Nhà nước chi nhánh Hà Tĩnh;
- Các tổ chức hành nghề công chứng;
- Lãnh đạo Văn phòng Đoàn ĐBQH, HĐND và UBND tỉnh;
- Lưu: VT, PC.

